

ПРОГРАМА ЗА ПИСМЕН ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ

ПЪРВА ЧАСТ - ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРИЯ

1. РАЖДАНЕТО НА СРЕДНОВЕКОВНАТА БЪЛГАРСКА ДЪРЖАВА.

Славяни и прабългари във "Великото преселение на народите". Произход, прародина, политическа история. Социално-икономическо развитие, бит и религиозни вярвания. Образуване на българската държава. Българо-византийската война от 680-681 г. и сключване на мирен договор с Византия. Отношения между прабългари и славяни. Устройство на държавата и граници.

2. БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ ЕЗИЧЕСКИЯ ПЕРИОД /КРАЯ НА VII- СРЕДАТА НА IX ВЕК/.

Вътрешнополитическа криза през VIII век. Външнополитически фактори: Византия, Аварски хаганат, хазари и араби. Славянските племена извън границите на държавата. Основни тенденции в обществено-политическото развитие през първата половина на IX век. Преодоляване на племенния партикуларизъм между славяни и прабългари. Централизация на държавата. Териториално разширение.

3. БЪЛГАРИЯ И ХРИСТИЯНСТВОТО ПРЕЗ СРЕДНОВЕКОВИЕТО.

Християнството и неговата роля в Европа. Разпространение на Балканите. Християнизацията на България при княз Борис I. Причини и последици. Бунтът срещу княз Борис - Михаил.

България между Рим и Константинопол. Учредяване на Българска автокефална църква.

4. ПОЛИТИЧЕСКАТА ХЕГЕМОНИЯ НА БЪЛГАРСКОТО ЦАРСТВО В ЕВРОПЕЙСКИЯ ЮГОИЗТОК ПРЕЗ УПРАВЛЕНИЕТО НА ЦАР СИМЕОН.

Вътрешнополитическо състояние на България. Войните с Византия. Присъединяване на Сърбия. Отношения с Багатския халифат и с Фатимидите от Египет. Печенег и маджари. Война с Хърватско. Връзки с папството. Резултати от Симеоновата политика.

5. ЕТНОТЕРИТОРИАЛНО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ДЪРЖАВАТА И ПОЛИТИЧЕСКАТА ХЕГЕМОНИЯ НА БЪЛГАРСКОТО ЦАРСТВО В ЕВРОПЕЙСКИЯ ЮГОИЗТОК ПРЕЗ УПРАВЛЕНИЕТО НА ЦАР ИВАН АСЕН II /1185-1241г/.

Българските земи под византийска власт през XI - XII век. Опити за възобновяване на Българското царство. Политическата ситуация в Европейския югоизток и нейното отражение върху българското общество.

Въстанието на Асен и Петър и етнотериториалното възстановяване на държавата. Икономическо и политическо укрепване на държавата при цар Калоян. Политическата хегемония на България при Иван Асен II.

Модел на държавната организация. Династията на Асеневци. Възстановяване на църковната самостоятелност. Ролята на православната традиция в българското общество.

6. ПОЛИТИКОАДМИНИСТРАТИВНО УСТРОЙСТВО И ЦЪРКОВНА ОРГАНИЗАЦИЯ В СРЕДНОВЕКОВНА БЪЛГАРИЯ.

Генезис на владетелската институция: титулатура и инсингии. Дворцово и провинциално управление - титли и длъжности. Промени в административното устройство на средновековна България.

Българската църква - организация и институции.

7. СОЦИАЛНА СТРУКТУРА И СОЦИАЛЕН ЖИВОТ В СРЕДНОВЕКОВНА БЪЛГАРИЯ.

Социална структура. Светска власт, духовенство, зависимо население - категории и типове. Занаятчийското съсловие. Специфики на формирането и развитието на социалната структура в средновековна България.

Социалнорелигиозни движения по българските земи. Ересите в средновековна България. Богомилството в България. Западна Европа и Мала Азия - същност и етапи на развитие.

8. СРЕДНОВЕКОВНАТА БЪЛГАРСКА КУЛТУРА.

Периоди на развитие на средновековната българска култура - езически и християнски.

Основни компоненти на българската култура.

Творци и постижения. Центрове. Книжовни и художествени школи.

Чужди културни влияния - Византия, Средна и Западна Европа, Изтока. Влияние на средновековната българска култура в Русия, Сърбия, Влашко и Молдова.

Българската култура като част от славяно-византийската общност и средновековната европейска цивилизация.

9. ЕТНОРЕЛИГИОЗНИ ПРОБЛЕМИ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНОСТ /XV - XVII ВЕК/

Последици от османското завоевание на българските земи. Унищожаване на българската държава. Промени в социално-икономическата структура. Промени в културното развитие.

Социална структура на българското общество: семейство, община, градска махала. Категории население с особени задължения.

Ислямизацията и нейните резултати за българската народност. Системата на милетите. Религиозната принадлежност - критерий за гражданския статут на османските поданици. Форми и методи на ислямизация. Фактори за нейното ограничаване.

10. АНТИОСМАНСКАТА СЪПРОТИВА НА БЪЛГАРИТЕ ПРЕЗ XV - XVII ВЕК.

Османската управленческа система в българските земи. Централно управление. Военна организация. Местни административни институции.

Форми и етапи на антиосманската съпротива. Характеристика на хайдутството. Въстания на българите. България в европейската политика.

Ролята на християнската църква за запазване на българската народност. Простонародно християнство.

11. СЪЩНОСТ, ХРОНОЛОГИЧЕСКИ ГРАНИЦИ И ЕТАПИ НА БЪЛГАРСКОТО ВЪЗРАЖДАНЕ. НАЧАЛО НА БЪЛГАРСКАТА НАЦИОНАЛНА ИДЕОЛОГИЯ.

Същност на Възраждането. Българското възраждане в контекста на европейската и балканската история. Хронологически граници и етапи на Българското възраждане. Основни тенденции в развитието на българското възрожденско общество.

Развитие на българската култура през Ранното възраждане. Формиране на българската национална идеология -Паисий Хилендарски и Софроний Врачански.

12. БОРБИ ЗА БЪЛГАРСКА НАЦИОНАЛНА ИДЕНТИЧНОСТ ПРЕЗ ВЪЗРАЖДАНЕТО.

Българското възраждане като преходен културен етап. Начало и развитие на новобългарската просвета. Идеи и проблеми на новобългарската култура. Наука и изкуство през Възраждането. Формиране на българската възрожденска интелигенция. Международни културни контакти на българите през Възраждането.

Църковнонационално движение. Предпоставки, причини, характер и етапи. Църковнонационалното движение в контекста на Източния въпрос. Учредяване и развитие на Българската екзархия. Формиране на българската нация.

13. ПОЛИТИЧЕСКИ ИДЕИ И ОРГАНИЗАЦИИ ПРЕЗ 50-ТЕ И 60-ТЕ ГОДИНИ НА XIX ВЕК.

Обществено-икономически промени в българските земи след Кримската война. Идейни течения и политически групировки сред българската емиграция. Георги Раковски - програмни документи и революционна дейност. Политически идеи и акции на Добродетелната дружина, Одеското българско настоятелство, ТЦБК, Българско общество, „Млада България” и Цариградският политически кръг. Легии и чети през 60те години на XIX век.

14. БЪЛГАРСКОТО НАЦИОНАЛНООСВОБОДИТЕЛНО ДВИЖЕНИЕ /1869-1874/.

Васил Левски – политическа дейност и идеология. Изграждане на Вътрешната революционна организация.

Любен Каравелов – политическа дейност и идеология. Създаване и развитие на БРЦК /1869-1872/. Първото общо събрание на БРЦК. Програмата и Уставът на БРЦК.

Вътрешната революционна организация през втората половина на 1872 г.

Българското националнореволюционно движение през 1873-1874 г.

15. ИЗТОЧНАТА КРИЗА /1875-1878/ И БЪЛГАРСКОТО НАЦИОНАЛНООСВОБОДИТЕЛНО ДВИЖЕНИЕ.

Политическа дейност и идеология на Христо Ботев. Началото на Източната криза и неуспешният опит за въстание в България през 1875 г. Подготовка, ход и разгром на Априлското въстание 1876 г. Националноосвободителното движение след въстанието. Великите сили и българският национален въпрос. Дипломатическа подготовка, обявяване и ход на Руско-турската война /1877-1878/. Участие на българите в Освободителната война. Санстефанският предварителен договор и Берлинският конгрес.

16. ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ДЪРЖАВА ДО СЪЕДИНЕНИЕТО /1877-1885/.

Временното руско управление. Създаване и същност на Търновска конституция. Изборът на български княз.

Обществено-икономическо и политическо развитие на Княжество България /1879-1881/. Режимът на княжеските пълномощия /1881-1883/ и възстановяването на Търновската конституция. Същност и развитие на аграрния преврат. Развитие на промишлеността, търговията и банковото дело.

17. СЪЕДИНЕНИЕТО НА КНЯЖЕСТВО БЪЛГАРИЯ И ИЗТОЧНА РУМЕЛИЯ.

Уредба на Източна Румелия. Обществено-икономическо и политическо развитие на автономната област

Съединисткото движение в Източна Румелия до 1885 г.. Създаване на БТЦРК и подготовка на Съединението. Провъзгласяване и дипломатическа защита на Съединението. Отношение на Великите сили и балканските държави към Съединението. Сръбско-българската война. Дипломатическо уреждане и значение на Съединението.

18. ОБЩЕСТВЕНО-ИКОНОМИЧЕСКО И ПОЛИТИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА КНЯЖЕСТВО БЪЛГАРИЯ ОТ СЪЕДИНЕНИЕТО ДО КРАЯ НА XIX ВЕК.

Характерни процеси в общественоекономическото и политическото развитие на Княжество България след Съединението. Начало и развитие на политическата криза през 1886-1887 г. Управлението на Регентството и изборът на княз Фердинанд. Режимът на Стефан Стамболов. Стопанска, вътрешна и външна политика.

България при управлението на Народната партия. Социално-политически идеи и обществени движения в края на XIX век. Правителството на Константин Стоилов и българският национален въпрос.

19. БЪЛГАРСКАТА ДЪРЖАВА В НАЧАЛОТО НА XX ВЕК.

Стопански подем - развитие на промишлеността, селското стопанство, търговията, транспорта и финансово-кредитното дело. Управление на българските правителства - вътрешна и стопанска политика. Външна политика и развитие на българския национален въпрос. Обявяване и дипломатическо уреждане на независимостта на България /1908-1909/. Монархическият институт в политическия живот на България в началото на XX век.

20. НАЦИОНАЛНООСВОБОДИТЕЛНИТЕ БОРБИ НА БЪЛГАРИТЕ В МАКЕДОНИЯ И ОДРИНСКА ТРАКИЯ /1878-1912/

Берлинският конгрес и разпокъсването на Санстефанска България. Съпротива срещу Берлинския договор.

Положението на българите в европейските вилаети на Османската империя. Народностна дейност и постижения на Българската екзархия в Македония и Одринско. Начало, същност и развитие на организираното българско национално-революционно движение /ВМОРО и ВМОК/. Четническата акция през 1895 г, Горноджумайското и Илинденско-Преображенското въстание. Българското националноосвободително движение в Македония и Одринска Тракия след Илинденско-Преображенското въстание /1903-1912/.

21. БЪЛГАРИЯ ПО ВРЕМЕ НА ВОЙНИТЕ (1912-1918 г.)

Първа Балканска война (1912-1913 г.). Създаване на Балканския съюз. Първата фаза на войната. Мирните преговори в Лондон. Втора фаза на Първата балканска война. Лондонски мирен договор. Българското управление в Тракия и Македония.

Втора Балканска (Междусъюзническа) война 1913. Положението на българите във Вардарска и Егейска Македония. Сръбско-гръцкият таен договор. Руско посредничество. Българските въстания в Македония. Гюмюрджинската автономна рупублика. Букурещки мирен договор. Цариградски договор. България в навечерието на Първата световна война. Въвличенето на България във войната на страната на Централните сили. Бойни действия на българската войска (1915-1918 г.) Противоречията на България със съюзниците ѝ (1915-1918 г.). Излизане на България от войната.

22. РАЗВИТИЕ НА ПОЛИТИЧЕСКАТА СИСТЕМА НА ТРЕТАТА БЪЛГАРСКА

ДЪРЖАВА /1879-1939 Г./

Конституция и конституционни промени. Формиране и развитие на партийнополитическата система. Ролята на монархическия институт.

23. ДЪРЖАВНО-ПОЛИТИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРИЯ /1919 - 1934 Г./

България в следвоенния период. Самостоятелно управление на БЗНС. Тенденции в развитието на политическата система след държавния преврат от 09.06.1923 г. Управление на Демократическия сговор. Политиката на Народния блок. Състояние на парламентарната демокрация.

24. ВЪНШНАТА ПОЛИТИКА НА БЪЛГАРИЯ В ПЕРИОДА 1934-1941 Г.

България, балканските държави и Великите сили в навечерието на Втората световна война. Частично решаване на българския национален въпрос - връщане на Южна Добруджа през септември 1940 г. Присъединяване на България към Трестранния пакт на 01.03.1941 г.

25. ОТЕЧЕСТВЕНИЯТ ФРОНТ НА ВЛАСТ 1944 – 1948 г.

Установяване на отечественофронтовската власт. Характер на събитията от 9.IX.1944 г. „Народен съд“ – цели, организация, резултати от процесите. Противоречия в управляващата коалиция, „лоялна опозиция“, парламентарни избори, референдум, избори за Велико народно събрание. Процесът срещу Никола Петков и разправа с опозицията. Резултати от стопанската и социалната политика на ОФ правителствата.

26. ИЗГРАЖДАНЕ И УТВЪРЖДАВАНЕ НА СЪВЕТСКИЯ МОДЕЛ НА СОЦИАЛИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ 1948-1956

Методи и средства за изграждане и утвърждаване на новата власт, цели и характер на властта. Социално инженерство. Ускорена индустриализация по съветски модел и колективизация на селското стопанство – последици и резултати. «Новият курс» в България 1953-1956 г. Априлски пленум на ЦК на БКП.

27. БЪЛГАРИЯ В ПЕРИОДА 1956-1989. ЕРАТА НА ЖИВКОВ

Налагане на личната власт на Тодор Живков. Новите постановки за преход към комунизма и теорията за „развито социалистическо общество“. Конституцията от 1971 г. Политическото дълголетие на Живков. Кризисни явления и упадък на властта на БКП. Съветската перестройка и българското преустройство. Поява и дейност на дисидентското движение в българското общество. Свалянето на Тодор Живков от власт – 10 ноември 1989 г.

28. ИКОНОМИЧЕСКАТА ПОЛИТИКА В СЪВЕТСКАТА ОРБИТА

Следвоенната икономическа криза и началото на повратни преобразования в българското стопанство. Съветизация на българската икономика. България в СИВ. Форсирана индустриализация и колективизация на селското стопанство. Кризисни ситуации в стопанския модел. Опитите за икономически реформи при запазване на политическата система.

29. БКП И КУЛТУРНИЯТ ЖИВОТ В и БЪЛГАРИЯ 1944-1989

Централизация, административно-команден стил и партиен контрол в управлението на науката, културата, образованието и духовния живот. Култура и пропаганда. Културната политика на Людмила Живкова. Международна културна дейност.

30. ВЪНШНАТА ПОЛИТИКА НА БЪЛГАРИЯ 1944-1989 г.

Проектът за южнославянска федерация. Договори за дружба и сътрудничество и взаимопомощ със страните от Източния блок. Участие в СИВ и Варшавския договор. Приемане на България в ООН. Балканска политика на България. Политиката към етническите и религиозните общности в контекста на международните отношения. Българо-съветски отношения. България и кризите в Източния блок. Международни връзки отвъд Желязната завеса и отношения с развиващите се държави. Новата външна политика на Съветския съюз и предизвикателствата през втората половина на 80-те години.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРИЯ

I. БЪЛГАРСКО СРЕДНОВЕКОВИЕ /VII-XIV в./.

- 1. Александров, Е.** Международните договори на Средновековна България (681-1396), С., 1991.
- 2. Ангелов, Д.** Богомилството. С., 1993.
- 3. Ангелов, Д.** Образуване на българската народност. С., 1981.
- 4. Ангелов, Д.** Българинът в Средновековието. Светоглед, идеология, душевност. Варна, 1985.
- 5. Ангелов, Д.** История на средновековната държава и право. С., 1992.
- 6. Ангелов, П.** Българската средновековна дипломация. С., 2011.
- 7. Ангелов, П.** България и българите в представите на византийците (VII-XIV в.). С., 2011.
- 8. Ангелов, П.** Българско средновековие. С., 2007.
- 9. Андреев, Й.** Всекидневието на българите, XII-XIV в. С., 1992.
- 10. Андреев, Й.** Любовните истории и сексът в Българското средновековие, С., 2006.
- 11. Бакалов, Г.** Средновековният български владетел. Титулатура и инсигнии. С., 1995.
- 12. Бакалов, Г., Т. Тотев,** Християнството в миналото и днес, С., 2006.
- 13. Бешевлиев, В.** Първобългарски надписи. С., 1979.

14. **Бешевлиев, В.** Първобългарите – история, бит и култура, С., 2008.
15. **Билярски, И.** Институциите на средновековна България. С., 1998.
16. **Билярски, И.** Публично и канонично правна лексика в българското средновековно пространство, ВСУ „Чернориец Храбър”, 2011.
17. **Божилев, И.** Българското общество през 14. век, Пд., 2014.
18. **Божилев, И.** Фамилията на Асеновци. Генеалогия и просопография (11861460). С., 1994.
19. **Божилев, И.** Седем етюда по средновековна история, С., 1995.
20. **Божилев, И., А. Тотоманова, Ив. Билярски, Борилев** Синодик. Издание и превод. С., 2012.
21. **Българската държавност на север от Дунава като политически и културен феномен**, С., 2008.
22. **Ваклинов, Ст.** Формиране на старобългарската култура. С., 1977.
23. **Войников, Ж.** Етногенеза и миграции в Евразия през древността и Ранното средновековие и мястото на древните българи в тях, С., 2010.
24. **Гагова, Кр.** Кръстоносните походи и средновековна България, С., 2004.
25. **Гюзелев, В.** Средновековна България в светлината на нови извори. С., 1981.
26. **Гюзелев, В.** Апология на Средновековието, С., 2004.
27. **Гюзелев, В.** Папството и българите през Средновековието, Пд., 2009.
28. **Гюзелев, В.** Три етюда върху българския XIV век, С., 2009.
29. **Гюзелев, В.** Покръстване и християнизация на българите, С., 2006.
30. **Гюзелев, В.** Кавханите и ичиргубоилите на Българското ханство – царство , С., 2007.
2. **Данчева- Василева, А.** Пловдив през Средновековието (IV-XIV в.) С., 2009.
3. **Добрев, Т.** Древните българи в световната наука, С., 2010.
4. **Дуйчев, И.** Проучвания върху средновековната българска история и култура. С., 1981.
5. **Дуйчев, И.** Византия и славянския свят, С., 1998.
6. **Жеков, Ж.** България и Византия. Военна администрация VII – IX в., С., 2007.
7. **Златарски, В.** История на българската държава през средните векове. Т. I, С., 2007.
8. **Игнатов, В.** Българските царици: Владетелките на България VII – XIV век, С., 2008.
9. **История на България.** Т. II, III. С., 1981, 1982.
10. **Йорданов, И.** Корпус на печатите на средновековна България, С., 2001.
11. **Йорданов, Й.** Антропология на древните българи: Масовият кръгов гроб при Девня, С., 2008.
12. **Каймакамова, М.** Българската средновековна историопис /от края на VII до първата четвърт на XV в./ С., 1990.
13. **Каймакамова, М.** Власт и авторитет в средновековна България VII – XIV век, С., 2011.

14. **Комсалова, Р.** Социално.икономическите проблеми на Средновековна България в българската медиевистика след Втората световна война. Пловдив, 2000.
15. **Комсалова, Р.** Елит и власт в Средновековна България, С., 2014.
16. **Мутафчиев, П.** История на българския народ 681-1323 г. С., 1986.
17. **Мутафчиев, П.** Книга за българите. С., 1987.
18. **Николов, Ан.** Политическа мисъл в ранносредновековна България, С., 2006.
19. **Николов, Г.** Централизъм и регионализъм в ранносредновековна България, С., 2005.
20. **Павлов, Пл.** Българските царици: Владетелки и принцеси, С., 2011.
21. **Павлов, Пл.** Българското Средновековие – познато и непознато, С.,2011.
22. **Павлов, Пл., Хр. Темелски,** Българи Светци, С., 2010.
23. **Панчовски, Ив.** Пантеонът на древните славяни и митологията им, С., 1993.
24. **Периватрич, С.** Самуиловата държава, С., 2000.
25. **Петканова, Д.** Разноликото средновековие, С., 2006.
26. **Петров, П.** Възстановяване на българската държава 1185-1197 г., С., 1985.
27. **Петров, П.** Образуване на българската държава. С., 1981.
28. **Петрова, Г.** История на българската държава и право. Част I. Средновековие, С., 2008.
29. **Рашев, Р.** Прабългарите през V – VII век, Велико Търново, 2007.
30. **Рашев, Р.** Българската езическа култура VII – IX в., С., 2008.
31. **Славова, Т.** Владетел и администрация в ранносредновековна България. Филологически аспекти, С., 2010.
32. **Степанов, Цв.** Власт и авторитет в средновековна България, С., 1999.
33. **Степанов, Цв.** История & Псевдонаука: Древнобългарски етюди, С., 2008.
34. **Стоянов, В.** Дипломатика на средновековните извори, С., 1991.
35. **Съселов, Д.** Българи в древността отсам и отвъд Памир, С. 2010.
36. **Тъпкова-Заимова, В.** Нашествия и етнически промени на Балканите през VIVII в. С., 1966.
37. **Тъпкова –Заимова, В.** Българи родом..., С., 2014.
38. **Христоматия по история на България.** Т.І, ІІ. Съставители П.Петров и В.Гюзелев. С., 1978.
39. **Чобанов, Т.** Изследвания върху културата на старите българи, С., 2010.
40. **Чобанов, Т.** Свещеният дворец на българските канове, С., 2009.

II. ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРИЯ /XV-XVII в./.

Извори:

1. Извор за българската история. Поредица турски извори за българската история.
2. Христоматия по история на България. Съставители: Цв. Георгиева, Димитър Цанев, т.3, 1982 г.
3. Поредица "Пътеписи за Балканите", т.І-VIII
4. Документи за историята. XV-XVII в. Съставител Цв. Георгиева, С., 1991

Изследвания:

1. Цв.Георгиева. Пространство и пространства на българите през XV-XVII век. С., 1999
2. Цв. Георгиева, Генчев, Н. История на България XV-XIX в. Т.II, 1999
3. Хр. Матанов, Р.Михнева. От Галиполи до Лепанто. С., 1989
4. В. Мутафчиева. Аграрните институции в Османската империя през XV-XVI в., С., 1962
5. Евг. Радушев. Аграрните институции в Османската империя през XVII-XVIII в., С., 1995
6. Ол. Тодорова. Православната църква и българите XV-XVIII в. С., 1997
7. Б. Цветкова. Паметна битка на народите. С., 1979
8. Б. Цветкова. Хайдутството в българските земи през XV-XVII в. С., 1971
9. Българската нация през Възраждането. Т.1-II. С., 1980
10. Хр.Гандев. Българската народност през XV в. С., 1989
11. Хр.Гандев. Проблеми на Българското възраждане. С., 1976
12. Н. Генчев. Българската култура XV-XIX в. С., 1988
13. Н.Генчев. Българското възраждане. С., 1995
14. Цв. Георгиева. Еничарите в българските земи. С., 1988
15. Ел. Грозданова. Българската селска община през XV-XVII в. С., 1979
16. История на България. Т.IV-VI. С., 1983, 1985, 1987

III. ЛИТЕРАТУРА ПО БЪЛГАРСКО ВЪЗРАЖДАНЕ

Извори:

1. Априлско въстание 1976 г. Сборник документи. Т.1-3. С., 1954-1956
2. Архив на Г.С. Раковски. Т.1-4. С., 1952-1969
3. Васил Левски. Документално наследство. С., 1973
4. Цв. Георгиева, Д.Цанев. Христоматия по история на България. Т.3. С., 1982. Ранно българско възраждане, с.266-408
5. Освобождения Болгарии от турецкого ига. Документы в 3 томах. М., 1961-1964
6. Г.Плетньов, Ив.Стоянов. Планове и програми в националноосвободителното движение през Възраждането. Сборник документи. В.Търново, 1994
7. Хр. Христов, Н.Генчев. Българско възраждане. Христоматия по история на България. Ч.2, С., 1969
8. Христоматия по История на България. Българско възраждане - втора и трета четвърт на XIX в. /съставители: Д.Цанев, Пл. Митев/.С., 1996

Изследвания:

1. Н. Аретов. Българското възраждане и Европа. С., 1995
2. А. Андреев. Руските славянски комитети и българското възрожденско общество. С., 2015.

3. В. Бонева. Възраждане: България и българите в преход към Новото време. Шумен, 2005.
4. В. Бонева. Българското църковнонационално движение 1856-1870. С., 2010.
5. Н. Генчев. Българското възраждане. С., 1995
6. Н. Генчев. Васил Левски. С., 1987
7. Н. Генчев. Българската култура XV-XIX в. С., 1988
8. Р. Даскалов. Как се мисли Българското възраждане. С., 2002.
9. История на България /БАН/. Т. 5-6. С., 1985-1987.
10. История на българите. Т. 2. Късно средновековие и Възраждане. С., 2004
11. К. Косев, Ст. Дойнов. Освободителната война 1877-1878 и българската национална революция. С., 1988
12. З. Маркова. Българската екзархия 1870-1879. С., 1989
13. З. Маркова. Българското църковно-национално движение до Кримската война. С., 1976
14. Пл. Митев. Българското възраждане. С., 1999
15. Пл. Митев. Създаване и дейност на Българския революционен комитет 1875. С., 1998
16. Пл. Митев. Недопрочетени страници из политическото ни Възраждане. С., 2012
17. П. Петков. Идеи за държавно устройство и управление на българското общество 1856-1879.. В. Търново, 2003
18. Г. Плетнъов. Чорбаджиите и българската национална революция. В. Търново, 1993
19. Т. Радев. Политически аспекти на Българското възраждане. Пловдив, 2015
20. Л. Спасов. Проблеми на новата българска история. Ч. 1. Възраждане. Пловдив, 2001
21. Ив. Стоянов. История на Българското възраждане. В. Търново, 1999
22. Ив. Стоянов. Нови щрихи върху идейните възгледи и дейността на Васил Левски. В. Търново, 2012
23. Ив. Стоянов. Каравелов и Левски. Истинският прочит. С., 2014.
24. Ив. Стоянов. ТЦБК. Идеи и проекти. В. Търново, 2010.
25. Ил. Тодев. Нови очерци по българска история. Възраждане. С., 1995
26. Ил. Тодев. Към друго минало или пренебрегвани аспекти на българското национално възраждане. С., 1999
27. Кр. Шарова. Любен Каравелов и българското освободително движение /1860-1869 г./ С., 1970

IV. НОВА И СЪВРЕМЕННА БЪЛГАРСКА ИСТОРИЯ

Извори:

1. БКП, Коминтерна и македонския въпрос 1917-1946 г. Т.1-2. С., 1998-1999
2. Български конституции и конституционни проекти. С., 1990
3. Външна политика на БЗНС - ноември 1919 - юни 1923. С., 1989
4. Външната политика на България. Документи и материали. Т.1-3. С., 1978
5. Дипломатически документи по участието на България във Втората световна война.

Състав.: Цочо Билярски, Иванка Гезенко. С., 2006.

6. Документи по обявяване независимостта на България. С., 1968
7. В. Николова, Д.Саздов. Програми, програмни документи и устави на буржоазните партии в България 1879-1918. С., 1992.
8. Принос към дипломатическата история на България. Григор Начович и българотурското споразумение от 1904 г. Документален сборник. Състав. Валентин Китанов. ИК „Синева”, 2004.
9. Сръбско-българска война 1885. Сборник документи. С., 1985
10. Сл. Стефанова. Международни актове и договори. С., 1958
11. Съединението 1885 г. Документи 1878-1886. С., 2985
12. Богдан Филов. Дневник, под редакцията на акад. Илчо Димитров, София 1990
13. Георги Димитров, Дневник 9 март 1933 - 6 февруари 1949, под редакцията на ст.н.с. I степен Димитър Сирков, С., 1997
14. Ст.Стамбовов, Дневник. С., 1991
15. К.Стоилов, Дневник, ч. I-II. С., 1996
16. Из личния архив на Кимон Георгиев. Т. II. Архивите говорят, 41, С., 2008.
17. Официалната и тайната българо-турска дипломация (1903–1925 г.). Документален сборник. Архивите говорят, 56, 2009.
18. Цар Борис III в британската дипломатическа кореспонденция (1919–1941 г.). Т. II. Архивите говорят, 43, С., 1007.

Изследвания:

1. В. Колев. Третата българска държава. Хронология. 1877-1944. С., 2002.
2. В. Колев. Общините в България /60-те - 80-те години на XIX век/. С., 2006.
3. В. Янчев. Армия, обществен ред и вътрешна сигурност. Българският опит 1878-1912. С., 2006.
4. В. Янчев. Армия, обществен ред и вътрешна сигурност между войните и след тях. 1913-1915 и 1918-1923. С., 2014.
5. Р. Даскалов. Българското общество 1878-1939. Т. 1-2. С., 2005.
6. Н. Генчев. Външна политика на България 1938-1941 г. С., 1998
7. В. Георгиев. Буржоазни и дребнобуржоазни партии в България 1934-1939. С., 1971
8. Ил. Димитров. Англия и България /1938-1941 г./С., 1983
9. Д. Дойнов. Кресненско-Разложкото въстание. С., 1979
10. История на България. Т. III. С., 1999 изд. Анубис
11. Д. Косев. Външната политика на България при управлението на А.Ляпчев 1926-1931. С., 1995
12. В. Николова. Народната партия и буржоазната демокрация. Кабинетът на К.Стоилов 1894-1899. С., 1986
13. Обявяване Независимостта на България през 1908 г. Сборник от статии и документи. С., 1989
14. А. Пантев. Англия срещу Русия на Балканите 1879-1844 г. С., 1972
15. Д. Петрова. Самостоятелно управление на БЗНС 1920-1923 г. С., 1988

16. Ж. Попов. Народнолибералната /стамболовистка/ партия в България 1903-1920 г. С., 1986
17. Р. Попов. България на кръстопът. Регентството 1886-1887. С., 1991
18. Д. Саздов. Демократическата партия в България. С., 1987
19. Д. Саздов. Многопартийната политическа система и монархическият институт в България 1889-1918. С., 1993
20. Д. Сирков. Външната политика на България 1938-1941 г. С., 1979
21. Л. Спасов. Българо-съветски дипломатически отношения 1934-1944. С., 1987
22. Л. Спасов. Врангеловата армия в България 1919/1923. С., 1999
23. Л. Спасов. България, Великите сили и балканските държави 1933-1934. С., 1993
24. Л. Спасов. Българската дипломация 1919-1944. С., 2015.
25. Ел. Стателова. Източна Румелия 1879-1885 г. Икономика, политика, култура. С., 1983
26. Ел. Стателова, Р. Попов, В. Танкова. История на българската дипломация 1879-1913. С., 1995
27. Ив. Стоянов. Либералната партия 1879-1886. С., 1989
28. Г. Тодоров. Временно отменяне и възстановяване на конституцията в Княжество България 1881-1883. С., 1991
29. Г. Тодоров. Временното руско управление в България 1877-1878 г. С., 1958
30. Цв. Тодорова. Дипломатическа история на външните заеми. С., 1971
31. Б. Георгиев. Миражът за „Велика България“. Животът и дейността на д-р В. Радославов (1854–1929). В. Търново, 2016.
32. В. Божинов. Българската просвета в Македония и Одринска Тракия /1878-1913 г./ С., 1982
33. В. Георгиев. Народният сговор 1921-1923 г. С., 1989
34. В. Георгиев. Развитие на политическата система в България 1918-1944 г. - В: България 1300. Институции и държавна традиция. Т. I. С., 1981
35. Й. Гешева. Консерваторите, партията, личностите и изграждане на българската държава 1879–1886 г. С., 2013.
- Д. Гоцев. Идеята за автономия като тактика на българското националноосвободително движение в Македония. С., 1983
36. Ст. Грънчаров. България на прага на двадесетото столетие. С., 1986
37. Ст. Грънчаров. Политическите сили и монархическият институт 1886-1894 г. С., 1984
38. И. Димитров. Буржоазната опозиция в България /1939-1944 г./ С., 1968
39. И. Димитров. Българската демократична общественост, фашизмът и войната /1934-1939 г./ С., 1976
40. И. Димитров. Князът, конституцията и народът. С., 1972
41. Ив. Илчев. България и Антантата през Първата световна война. С., 1990
42. История на България /БАН/. Т. VII-IX. С., 1991, 1999, 2012
43. К. Калчев. Българо-турски военнополитически отношения (1915–1918 г.). В. Търново, 2011.
44. А. Кузманова. От Ньой до Крайова. Въпросът за Южна Добруджа и международните отношения /1919-1940 г./ С., 1989

45. Г.Марков. България в Балканския съюз срещу Османската империя /1912-1913 г./ С., 1989
46. Г.Марков. Българското крушение 1913 г. С., 1991
47. Г.Марков. Парола "Сабя". Заговорите и превратите на Военния съюз 1919-1936 г. С., 1992
48. К.Пандев. Националноосвободителното движение в Македония и Одринско /1878-1903 г./ С., 1979
49. А.Пантев, Ел. Стателова. Съединението на Княжество България и Източна Румелия 1885 г. С., 1985М.
50. Палангурски. По българските парламентарни избори 1894–1913 г. В. Търново, 2011.
51. Р.Попов. Балканската политика на България 1894-1898. С., 1984
52. В.Тошкова. България и Третият райх /1941-1944 г./ С., 1975
53. Ст.Трифонов. Българското националноосвободително движение в Тракия 1919-1934 г. С., 1988
54. Л.Огнянов. Държавнополитическата система в България /1944-1948 г./ С., 1993 55. П.Мешкова , Д.Шарланов. Българската гилотина. Тайните механизми на народния съд. С., 1999
56. Т. Радев. Екзархията и българският революционен национализъм в Македония и Одринска Тракия 1893-1903. Пловдив, 2010
57. Т. Радев. Въстанията в тактиката на българския иредентизъм 1894-1904. С., 2015
58. Я.Радев. Държавни представителни органи в България 1944-1947 г. С., 1965
59. Н.Генчев. Изборите за Велико народно събрание през октомври 1946. Ипр., 1964, №2-3
60. М.Исусов. Политическите партии в България 1944-1948 г. С., 1978
61. М.Минчев. България отново на кръстопът. С., 1998
62. В.Божинов. Защитата на националната независимост на България 1944-1947 г. С., 1962
63. Сл.Василев, Кр. Христов. България и мирната конференция в Париж 1946 г. С., 1962
64. Договорът за мир с България. С., 1947
65. История на Отечествена война. Т.1-4. С., 1981-1984
66. Р.Тодорова. Договорите на България за приятелство, сътрудничество и взаимопомощ 1947-1947 г. ИПр., 1976, №2
67. Ст. Пинтев. Международни отношения и външна политика на България след Втората световна война. С., 1982
68. Ж.Григорова. Балканската политика на социалистическа България 1944-1970 г. С., 1985
69. М.Лалков. От надежда към разочарование. Идеята за федерация в Балканския югоизток /1944-1948 г./ С., 1993
70. Д.Минчев. Македонският въпрос и българо-югославските отношения /9.IX.1944-1948 г./ С., 1994

71. Е.Славкова. От конференция към мирно сътрудничество /българо-турски отношения от средата на 50-те до средата на 70-те години на XX век./. В: Втори международен конгрес по балканистика. С., 1988
72. Р.Тодорова. Възстановяване на дипломатическите отношения между България и Гърция след Втората световна война. ИПр., 1990, №9
73. Р.Тодорова. Българо-турските отношения след Втората световна война /40-те - 60-те години/, ИПр., 1994-1995, №5
74. П.Щерев. Гърция и българо-гръцките отношения след Втората световна война, В:Втори международен конгрес по балканистика. С., 1988
75. И. Баева, и Евения Калинова. Българските преходи 1939-2005. София: Парадигма, 2005.
76. И. Баева, и Ев. Калинова Следвоенното десетилетие на българската външна политика (1944-1955), С., 2003;
77. Ив. Знеполски, /ред./ История на народна република България. Режимът и обществото. София. Сиела, 2009 г.
78. М. Груев, Преорани слогове. Колективизация и социална промяна в Българския северозапад 40-те – 50-те години на XX век. София: Институт за изследване на близкото минало, 2009;
79. М. Иванов, Реформаторство без реформи. Политическата икономия на българския комунизъм 1963-1989. С., 2008;
80. И. Марчева, Предизвикателствата на модернизацията в България /1944-1958/. – В: Страници от българската история. Събития, размисли, личности. Ч. 2. София, 1993, с.117.
81. Ев. Калинова, Българската култура и политическият императив 1944-1989. София, 2011;
82. Л. Огнянов, Дипломатията на съвременна България. Шумен, 2006;

** студентите могат да извършват консултации относно въпросите от Държавния изпит с преподавателите от съответното направление.*

Програмата е обсъдена и приета с Решение на Катедрен съвет с Протокол № 136 от 10.06.2021 г.

Комисията си запазва правото в деня на изпита да подбере изпитните въпроси. Обявените оценки на писмените работи са окончателни, не се преразглеждат и не се преоценяват.

ВТОРА ЧАСТ - ОБЩА ИСТОРИЯ

1. ГРЪЦКИТЕ ПОЛИСИ И РАЗВИТИЕТО НА ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО В СТАРИЯ СВЯТ

Формиране на гръцките полиси. Икономическа, социална, административна и политическа организация. Борби между демоса и родовата аристокрация през архаичната епоха. Демократически и олигархически полиси. Разцвет на атинската демокрация през класическата епоха. Влияние на полисната организация върху древния свят. Формиране на римското гражданско общество. Борби между патриции и плебеи за гражданско равноправие. Класи и съсловия в древен Рим и провинциите.

2. СЪЩНОСТ И РАЗВИТИЕ НА РОБОВЛАДЕНИЕТО В СТАРИЯ СВЯТ

Същност и характерни особености на робовладението в Древния Изток – пътища за формиране на робството, икономически и социални измерения. От неklasическо към класическо робовладение в гръцкия свят. Същност на класическото робовладение – пътища за формиране на робството, икономически и социални измерения. Развитие на робовладението в древен Рим. Робските въстания в Сицилия и Италия. Робовладението в Римската империя.

3. ДЪРЖАВАТА НА ФРАНКИТЕ (V – IX В.)

Меровингското кралство. От майордоми към крале – първите Каролинги. Карл Велики – трансформиране на кралството в империя. Каролингски „ренесанс“.

4. РИМСКАТА ЦЪРКВА (V – XV В.)

Западната църква (V – средата на XI в.) – концепцията за папския примат, изграждане на папската държава, „Тъмния век“, „Великата схизма“ (1054 г.)

Католическата църква (средата на XI – XV в.) – възходът на папската супремация, „Авиньонският плен“ и „Голямата схизма“ (1378 – 1417), съборът в Констанц; западното монашество.

5. ВИЗАНТИЯ МЕЖДУ МОГЪЩЕСТВОТО И ОЦЕЛЯВАНЕТО (VI – VIII В.)

Епохата на Юстиниан Велики (527 – 565). Династията на Ираклидите и спасението на империята (610 – 695). Управлението на Сирийската династия (717 – 802).

6. КРЪСТОНОСНИТЕ ПОХОДИ (XI – XIII В.)

Предпоставки и причини за кръстоносните походи. Същност и идеология на кръстоносното движение. Последици и значение на кръстоносните походи за развитието на западноевропейското общество. Първи кръстоносен поход – причини, водачи, ход, резултати. Създаване на кръстоносни държави в Близкия изток. Духовно-рицарски ордени. Втори и трети кръстоносен поход – причини, водачи, ход, резултати. Четвъртият кръстоносен поход и завладяването на Константинопол.

7. ВИЗАНТИЯ ОТ ВЪЗХОДА ДО КРАХА (867 – 1204)

Възход на империята при Македонската династия (867 – 1025). Империята между бюрокрацията и военните (1025 – 1081). Столетието на Комнините (1081 – 1185). Към гибел – династията на Ангелите (1185 – 1204).

8. ПОЯВА И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ХРИСТИЯНСТВОТО. ХРИСТИЯНСКАТА ЦЪРКВА ДО ВЕЛИКАТА СХИЗМА

Живот, дело и учение на Исус Христос. Основаване на християнската църква и формиране на първите християнски общини.

Превръщане на християнството в официална религия. Възникване на ересите. Вселенските събори. Монашеството и църквата. Различията между Западната и Източната църква. Православно вероучение и догматика, църковно устройство и догматика. Причини за Великата схизма и последици от нея.

9. ХРИСТИЯНСТВОТО ОТ ВЕЛИКАТА СХИЗМА ДО НАЧАЛОТО НА ХХІ В.

Кръстоносните походи-предпоставки, същност и ролята им за християнския свят. Средновековното Папство-реформиране и разцвет. Борбата на папите с императорите. Светата Инквизиция и монашеските ордени. Реформация и протестантство-същност и характеристика. Контрареформация и период на религиозни войни в Европа. Католическата църква и протестантството от Просвещението и революционните промени до днес. Икуменическо движение.

10. ПОЯВА И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИСЛЯМА. ИСЛЯМЪТ-ОСНОВИ НА ВЯРАТА И ОБРАЗ НА ЖИВОТ

Пророк Мохамед. Свещеното Писание и Свещеното Предание в исляма-принципи на вярата и религиозната практика. Формиране на основните направления в исляма. Арабският халифат и неговите завоевания. Ислямът през Средновековието и Новото време. Османската империя. Реформация и модернизъм в ислямския свят между двете световни войни. Ислямът от края на Втората световна война до началото на ХХІ в.

11. ПОЛИТИЧЕСКА И ИКОНОМИЧЕСКА ТРАНСФОРМАЦИЯ В ЕВРОПА ПРЕЗ ХVІ И ХVІІ ВЕК

Велики географски открития, Търговска революция и социално-икономически промени в Европа (ХVІ-ХVІІ в.). Религиозната промяна на обществото (Реформацията и Контрареформация). Испанският Хабсбургски абсолютизъм и съпротивата срещу него (бунтът на Нидерландите). Английският революционен период през ХVІІ век. Френският „класически“ абсолютизъм.

12. ХVІІІ ВЕК - ВЕКЪТ НА ПРОСВЕЩЕНИЕТО И ГОЛЕМИТЕ РЕВОЛЮЦИИ

Идеите на Просвещението (Волтер, Монтескьо, Дидро, Русо, Смит) и тяхната политическата трансформация от просветния абсолютизъм (Прусия на Фридрих ІІ и Хабсбургските владения при Мария Терезия и Йосиф ІІ). Американската война за независимост и конституционна конструкция на Съединени американски щати. Кризата на „Стария режим“ и налагането на новите политически принципи чрез Френската революция (етапи, противоборства и резултати). „Сътресенията“ в Европа през епоха на Наполеон Бонапарт (конфликти и реформи).

13. ДЪРЖАВНОСТ И ДИПЛОМАЦИЯ В ЕВРОПА И СВЕТА В КРАЯ НА ХІХ И НАЧАЛОТО НА ХХ ВЕК.

Тържеството на национализма в Европа през 60-те и 70-те година на ХІХ век (Германското и Италианското обединение, дуализмът в Австро-Унгария, Третата френска република). Дипломатия и конфликти в края на ХІХ и началото на ХХ век (Realpolitik и Бисмарковата съюзна система, „Новият курс“ и преминаване към пряко

противопоставяне, подготовката на „Голямата война“ чрез формирането на двата блока, регионални конфликти и геополитически стратегии). Първата световна война (причини, театри и фронтове, последици).

14.СОЦИАЛНИ ДВИЖЕНИЯ И РЕВОЛЮЦИИ ПРЕЗ ХХ ВЕК

Причини за появата на движения за социална и национална еманципация. Големите революции в Китай, Мексико и Русия.

15.ДЕМОКРАЦИЯ И ТОТАЛИТАРНИ РЕЖИМИ

Последици на революционните преобразования и разрушаване на стария порядък. Установяване на диктатури и запазване на демократичните традиции в държавите с буржоазно-либерални политически системи.

16.МЕЖДУНАРОДНИТЕ ОТНОШЕНИЯ ПРЕЗ ХХ ВЕК – ОТ „КОЛЕКТИВНАТА СИГУРНОСТ“ КЪМ ДВУПОЛЮСНИЯ МОДЕЛ НА СТУДЕНАТА ВОЙНА
Кризата в системата на "колективната сигурност" като причина за избухването на Втората световна война и ново изостряне на отношенията между идеологическите съперници в следвоенния период.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ОБЩА ИСТОРИЯ

Александров, Е. История на международните отношения. С., 2000.

Ангелов, Д. Византия – политическа история, София 1994/2013.

Андреев,Й., А. Андреев. Великите князе, царе и императори на Русия. В.Търново, 2001
Армстронг,К. Историята на Бог.С.,2013.

Астранджиева, Т. Документи и материали по история на Русия XIX, част 1. Велико Търново, 2016.

Астранджиева, Т. Документи и материали по история на Русия, Съветска Русия, СССР, част 2 (първа половина на ХХ век). Велико Търново, 2020.

Бакалов, Г., Т. Коев. История на религиите. С., 2001.

Беров, Л. Стопанска история. Икономическо развитие на света от древността до наши дни. София, 2008.

Блос, В. Великата френска революция. В.Т., 2008.

Божков, Б. Християнската цивилизация и католицизмът, София 2005.

Браунинг, Р. Юстиниан и Теодора, София 2008.

Бродел, Ф. Граматика на цивилизациите. С., 2014.

Бродел, Ф. Материална цивилизация, икономика и капитализъм, XV-XVIII век. т. I-III. С., 2017-2019.

Бродел, Ф. Средиземно море и Средиземноморският свят по времето на Филип II. т. I-II. С., 2017-2019.

Гаврилов, Б. Война и мир. Кризи, конфликти и дипломация в Европа (1559-1918). С., 2016.

- Гаврилов, Б. Европа на кръстопът. Конфликти и дипломация в епохата на религиозните и меркантилистките войни 1579-1678. С. 2013.
- Гаврилов, Б. Векът на абсолютизма (1648 – 1788). С., 1999.
- Гаврилов, Б. История на новото време. Курс лекции. С., 2011.
- Гаврилов, Б. Кризи, конфликти и дипломация в Европа (1559-1918). С., 2016.
- Гагова, К. Кръстоносните походи, София 1998.
- Генов, Р. Американската революция. Войната за независимост и създаването на федералната република. С., 2012.
- Главчева, М. Документи по история на балканските народи XV – XIX век. Пловдив – Смолян, 2004.
- Глушков, Х. Великата френска революция. С., 1989.
- Глушков, Х. Франция при Наполеон. Революцията, Консулството, Империята. В.Т., 2012.
- Грусе, Р. История на Кръстоносните походи и Йерусалимското кралство, том I, част I, София 2008.
- Гюзелев, В. Папството и българите през Средновековието. Пловдив, 2009.
- Данов, Х. Христоматия по история на Стария свят. С.,
- Джонсън, П. Съвременността – светът от 20-те до 90-те години, С. 1993.
- Драганов, Др. Записки по съвременна история на Европа и САЩ, С., 2011
- Дюше, Ж. История на Запада. С., 2003.
- Евстатиев, С. Религия и политика в арабския свят. Ислямът в обществото. С., 2011.
- Ислямът. Кратък справочник (съставител и научен редактор Симеон Евстатиев). С., 2007.
- История на България. т. 1. БАН. С., 1979.
- История на Великобритания. Ред. Кенет Морган. С., 2005.
- История на древна Гърция. С, 1974.
- История на древния Изток. С, 1974, 1989.
- История на древния Рим. С, 1974.
- История на християнството, под ред. на Ален Корбен. С., 2008.
- Карахасан -Чънар, И. Светът на исляма. Пълна хроника на мюсюлманската цивилизация. Т. I-IV. С., 2006-2008.
- Кардини, Ф. Европа и ислямът. С., 2015.
- Кацаров, С. Австро-Унгарският дуалистичен модел. С., 2013.
- Кисинджър, Х. Дипломацията, С., 1997.
- Костов, И. Световни религии. С., 2001.
- Лишев, С. Средновековният български град. Социално-икономически облик. С., 1970.
- Люис, Б. Чърчил. Ислямът. Религията и хората. С., 2015.
- Мадлен, Л. Революцията. С., 2004.
- Майер, М. Цивилизации и религии. С., 2014.
- Манчев, К. История на балканските народи. 1-4 том. С., 2006-2007.
- Милза, П. История на Италия. От зараждането до наши дни. С., 2007.

- Мирчева, Хр. Близкият Изток, С. 1999.
- Мирчева, Хр. История на света през XX век. Благоевград, 1997.
- Мирчева, Хр., Баева, И. Христоматия по най-нова обща история. София, 1988.
- Митев, Й. Най-нова обща история, В.Т, 1995.
- Михайлов, Г. Траките. Изд. Нов български университет, 2015.
- Мишев, Р., Минков, Ст. Документи по история на Новото време. Шумен, 1998.
- Моряков, В. И. История на Русия. IX – XVIII век. С., 2007.
- Николов, В., Попов, Д., Делев, П. Българска национална история. т. 1.: Българските земи през древността. Изд. Абагар, 2011.
- Николов, Й. История на средновековния свят, т. I-III. С., 1994; 1999; 2000; 2002; 2005.
- Оксфордски речник на исляма (под ред. на Джон Л. Еспозито). С., 2007.
- Ольденбург, С. Царствование императора Николая II. М., 2003.
- Орлов, А. С. и др. История на Русия от най-древни времена до наши дни. С., 2006.
- Острогорски, Г. История на византийската държава, София 1997/2012.
- Пантев, А. Революции и реформи в Западна Европа и Северна Америка XVII-XVIII в. С., 1993.
- Пантев, А., Глушков, Хр., Мишев, Р. История на модерния свят. В.Т., 2010
- Петков, П. Деветнадесетия век на Европа. От френската революция до Първата световна война. С. 2008.
- Петков, П. Поглед към Новото време. Европа през 16-18 век. С., 2008.
- Поливянный, Д. Средновековният български град през XIII – XIV в. Очерци. С., 1989.
- Попов, Вл. История на Стария свят. Имена и термини Том 1. Изд. Абагар, 2012.
- Попов, Вл. История на Стария свят. Имена и термини. Том 2. Изд. Абагар, 2014.
- Попов, Вл. История на стария свят. ВТ, 2008.
- Попов, Вл. Характерни особености на робството в древния Изток. – Исторически преглед, 1972, кн.1, с. 76-89.
- Попов, Д. Древна Гърция. С., 2000; 2009.
- Попов Д. Древна Гърция. История и култура. Изд. Изток – Запад, 2015.
- Попов, Д. Древен Рим. С., 2002; 2009.
- Попов, Д. Древен Рим. История и култура. Изд. Изток – Запад, 2020.
- Попов Д. Спартак Тракиецът. Изд. Изток – Запад, 2015.
- Попов Д. Траки. Исторически и културен обзор. Изд. Изток – Запад, 2011.
- Попов, Д. Тракология. С., 1999.
- Поснов, М. История на християнската църква, т. I – III, София 1993.
- Райт, Р. Еволюцията на Бог. С., 2013.
- Религиозните традиции на света, под ред. на Х. Байрън Еърхарт. С., 2006.
- Рижов, К. Кой кой е в световната религия. В. Търново, 2010.
- Ришар, Ж. Кръстоносните походи, София 2005.

- Тачева, М. (съставител). История на религиите (университетски курс лекции), С., 1999.
- Тодоров, Ив. Енциклопедичен справочник по Стара история. Фабер, 2012.
- Тушар, П., Бермон-Буске, Кр., Кабанел, П., Льофевр, М. Век на крайности. История на съвременността от 1870 до наши дни. С., 2005.
- Тъпкова-Заимова, В., Пл. Павлов, Д. Димитров, Византия и византийският свят, София 2011 .
- Уорнс, Дейвид. Хроника на руските царе. С., 2011.
- Успенский, Ф. История на кръстоносните походи, София 2005.
- Фавие, Ж. Карл Велики, София 2002.
- Фюре, Фр., Рише, Д. Френската революция. С., 2005.
- Харбова, М. Укрепеният български средновековен град (XIII – XIV в.). С., 1979.
- Християнството през вековете. С., 1998.
- Христоматия по история на Новото време. XVII-XVIII век. т. I. Съставител: С. Кацаров, С., 2013.
- Христоматия по история на средните векове, част 1, съставители: М. Йонов и Й. Николов, София 1975.
- Хронологична енциклопедия на света, т. III, В. Търново 1995, т. IV, В. Търново 1996.
- Холанд, Т. В сянката на меча. С., 2015.
- The New Cambridge Medieval History, v. I - VI, Cambridge University Press, 2008.

** студентите могат да извършват консултации относно въпросите от Държавния изпит с преподавателите от съответното направление.*

Програмата е обсъдена и приета с Решение на Катедрен съвет с Протокол № 136 от 10.06.2021 г.

Комисията си запазва правото в деня на изпита да подбере изпитните въпроси. Обявените оценки на писмените работи са окончателни, не се преразглеждат и не се преоценяват.